

modtagere eller førtidspensionister. En skam at forfatteren ikke får færdiggjort undersøgelsen, som den var tænkt.

Stig F. Sørensen
Stud.scient.pol.
Københavns Universitet

Karsten Ronit (red.), *Interesseorganisationer i dansk politik*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1998, 256 s., kr. 395,00.

Interesseorganisationernes placering i dansk politik har været analyseret blandt danske politologer siden 1970'erne, men interessen for disse studier har været ujævnt fordelt over tid og med hensyn til emner. Forskningsaktiviteten var særligt stor i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne, mens der siden har været relativt stille på området, dog med tendens til stigning i de seneste år. En stor del af forskningen har været fokuseret på arbejdsmarkeds- og landbrugsorganisationer. Andre dele har interesseret sig for interesseorganisationernes generelle deltagelse i den politiske proces. Men det er jo ikke de eneste vigtige emner på området.

Forskning i interesseorganisationer er ganske vanskelig at gå til. En væsentlig grund er, at de er så utroligt forskellige. De spænder fra de største arbejdsmarkedsorganisationer til de mindste lokale sports- og fritidsforeninger – og alle kan meningsfuldt gøres til genstand for politologiske studier. Disse forskelle har ført til en ganske skarp opdeling af forskningsmiljøer ud fra hvilke organisationer, der analyseres. Dertil kommer splittelser som følge af forskellige analytiske tilgange og interessefelter. Dette betyder, at der i praksis foregår parallelle diskussio-

ner – eksempelvis om anvendeligheden af begreber som korporatisme og civilt samfund – i forskellige forskningsmiljøer, uden at de er i dialog med hinanden.

Som redaktør af den foreliggende bog er det Karsten Ronits ambition både at berede vejen for en fornyet indsats og at skabe en diskussion på tværs. Ambitionen søges indløst gennem seks artikler af repræsentanter for forskellige forskningsmiljøer. I den indledende artikel giver redaktøren et bredt overblik over danske forskningstraditioner og problemstillinger, mens de efterfølgende artikler omfatter problemstillinger og resultater fra forskere, der er aktive i forskellige forskningsmiljøer. Dette alene gør bogen vigtig, da det er den første af sin slags på dansk. Dertil kommer, at bogen i vid udstrækning når sin ambition. Endelig indeholder hver artikel nyttige litteraturlister for nye interesserede.

Når disse roser er uddelt, skal det imidlertid også føjes til, at bogen er ganske ujævnt skrevet. Artiklerne af Ronit selv og Lars Torpe er svært tilgængelige og munder ud i teoretisk baserede forslag til forskningsfelter og -programmer, som især har interesse i en snæver kreds af universitetsstuderende og forskere. De øvrige bidrag består derimod af empirisk orienterede overblik over dele af de senere års forskning, som i både form og indhold henvender sig til en bredere kreds med interesse for politik og politologi. For den brede målgruppe er det imidlertid et savn, at der ikke er nogen diskussion mellem artiklerne – eventuelt blot i form af krydshenvisninger. Det gælder for eksempel Peter Munk Christiansens og Ove Kaj Petersens parallelle diskussioner af råd og nævn og Peter Munk Christiansens og Niels Christian Sidenius' tilsyneladende modsatte opfattelser af korporatismens udvikling herhjemme.

modtagere eller førtidspensionister. En skam at forfatteren ikke får færdiggjort undersøgelsen, som den var tænkt.

Stig F. Sørensen
Stud.scient.pol.
Københavns Universitet

Karsten Ronit (red.), *Interesseorganisationer i dansk politik*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1998, 256 s., kr. 395,00.

Interesseorganisationernes placering i dansk politik har været analyseret blandt danske politologer siden 1970'erne, men interessen for disse studier har været ujævnt fordelt over tid og med hensyn til emner. Forskningsaktiviteten var særligt stor i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne, mens der siden har været relativt stille på området, dog med tendens til stigning i de seneste år. En stor del af forskningen har været fokuseret på arbejdsmarkeds- og landbrugsorganisationer. Andre dele har interesseret sig for interesseorganisationernes generelle deltagelse i den politiske proces. Men det er jo ikke de eneste vigtige emner på området.

Forskning i interesseorganisationer er ganske vanskelig at gå til. En væsentlig grund er, at de er så utroligt forskellige. De spænder fra de største arbejdsmarkedsorganisationer til de mindste lokale sports- og fritidsforeninger – og alle kan meningsfuldt gøres til genstand for politologiske studier. Disse forskelle har ført til en ganske skarp opdeling af forskningsmiljøer ud fra hvilke organisationer, der analyseres. Dertil kommer splittelser som følge af forskellige analytiske tilgange og interessefelter. Dette betyder, at der i praksis foregår parallelle diskussio-

ner – eksempelvis om anvendeligheden af begreber som korporatisme og civilt samfund – i forskellige forskningsmiljøer, uden at de er i dialog med hinanden.

Som redaktør af den foreliggende bog er det Karsten Ronits ambition både at berede vejen for en fornyet indsats og at skabe en diskussion på tværs. Ambitionen søges indløst gennem seks artikler af repræsentanter for forskellige forskningsmiljøer. I den indledende artikel giver redaktøren et bredt overblik over danske forskningstraditioner og problemstillinger, mens de efterfølgende artikler omfatter problemstillinger og resultater fra forskere, der er aktive i forskellige forskningsmiljøer. Dette alene gør bogen vigtig, da det er den første af sin slags på dansk. Dertil kommer, at bogen i vid udstrækning når sin ambition. Endelig indeholder hver artikel nyttige litteraturlister for nye interesserede.

Når disse roser er uddelt, skal det imidlertid også føjes til, at bogen er ganske ujævnt skrevet. Artiklerne af Ronit selv og Lars Torpe er svært tilgængelige og munder ud i teoretisk baserede forslag til forskningsfelter og -programmer, som især har interesse i en snæver kreds af universitetsstuderende og forskere. De øvrige bidrag består derimod af empirisk orienterede overblik over dele af de senere års forskning, som i både form og indhold henvender sig til en bredere kreds med interesse for politik og politologi. For den brede målgruppe er det imidlertid et savn, at der ikke er nogen diskussion mellem artiklerne – eventuelt blot i form af krydshenvisninger. Det gælder for eksempel Peter Munk Christiansens og Ove Kaj Petersens parallelle diskussioner af råd og nævn og Peter Munk Christiansens og Niels Christian Sidenius' tilsyneladende modsatte opfattelser af korporatismens udvikling herhjemme.

I den indledende artikel giver Karsten Ronit en glimrende oversigt over dansk organisationsforsknings historie, emner og inspirationskilder. Ronit problematiserer den meget skarpe sondring mellem interesseorganisationer, frivillige organisationer og de bredere bevægelser, som fra en politologisk synsvinkel ikke forekommer hensigtsmæssig. I tråd hermed fremhæver Ronit til stadighed mangfoldigheden og nuancerne i sin oversigt over studier af interesseorganisationerne. I Ronits oversigt over de teoretiske tilgange præsenteres og kommenteres mange bidrag så kortfattet, at det mest er for indviede. Det forekommer også lidt ude af proportioner, at der bruges omtrent lige meget plads på korporatismeteorien, som har en lang tradition herhjemme, og det forhandlingsøkonomiske perspektiv, som først har vundet fasthed i de seneste år. Artiklens konklusion om, at organisationsforskningen med fordel kan knytte an til andre politologiske forskningsområder forekommer ikke tilfredsstillende for denne anmelder, når organisationsforskningen herhjemme hidtil netop har været en sideaktivitet på de øvrige forskningsområder. Der er mere brug for en politologisk organisationsforskning i sin egen ret.

Den politologiske relevans af studier af frivillige /non profit organisationer fremhæves af Lars Torpes artikel om lokal organisationsdeltagelse og demokrati. Artiklen har næsten form af et forskningsprogram for et opgør med neo-Toquevilleansk teori om, at et aktivt foreningsliv af sig selv fører til øget demokrati. Opgøret giver en udmærket ramme for en sammenfatning af mange empiriske analyser af organisationer inden for idræt samt det sociale og humanitære område. Den interessante konklusion er, at der – på et ganske vist ret mangelfuldt empi-

risk grundlag – tilsyneladende er en spaltning mellem på den ene side hverdagslivserfaring og behov og på den anden side parlamentarisk indflydelse. Hverdaglivet og behovene kalder på medlemmer i form af „tilskuere“, „ildsjæle“ og „hverdagsmagere“, mens den parlamentariske indflydelse foregår via „eksperter“ og „repræsentanter“. Denne sondring kvalificerer diskussionen af, om organisationerne i realiteten kan fungere som mellemkommende strukturer mellem borger og styre.

Lars Billes artikel om partier og interesseorganisationer demonstrerer relevansen af at analysere partier og interesseorganisationer parallelt. Som masseorganisationer er partierne gået tilbage, og de kan derfor ikke i sig selv fungere som kommunikationskanal for vælgere og ledelse. Politikernes kontakt med omverdenen er også svækket i den forstand, at de traditionelle bånd mellem partier og organisationer er i opbrud – ikke mindst fordi partierne er blevet langt mindre afhængige af organisationernes bidrag efter indførelse af offentlig partistøtte. Billes tese er, at partierne har brug for denne uafhængighed for i højere grad at kunne operere på et flydende og foranderligt vælgermarked. Artiklen demonstrerer tydeligt, hvor lidt forskning der er på dette politisk omtålelige emne – og hvor vanskeligt det hidtil har været at få data.

Peter Munk Christiansen behandler i den mest velskrevne artikel den klassiske problemstilling vedrørende samspillet mellem interesseorganisationerne og centraladministrationen. På grundlag af en kort præsentation af præmisser med hensyn til rationelle aktører og nyinstitutionel teori gives et velstruktureret overblik over den danske diskussion om udviklingen i råd og nævn samt organisationernes aftagende indflydelse ad denne kanal. Den

teori, der anvendes, er tilstrækkeligt enkel og klar til, at der kan nås til ganske meningsfulde og klare konklusioner. De drejer sig om, at danske organisationers politiske indflydelse aktuelt påvirkes af en række samtidige forandringer af den politiske proces. Alt i alt står ministre og embedsmænd således samlet set friere i valget af løsningsmodeller end før.

I forlængelse af den foregående artikel giver Niels Christian Sidenius en status over danske interesseorganisationer og Europa. Temaet er især belyst med en spørgeskemaundersøgelse fra 1993 om danske interesseorganisationers adfærd i forhold til EU-spørgsmål. Især arbejderorganisationer forholder sig til disse spørgsmål, mens funktionær- og arbejdsgiverorganisationer er mere tilbageholdende, og alle andre organisationer udviser langt lavere aktivitet. Sidenius mener, at i hvert fald i EU spørgsmål er der tale om en art tilbagekomst af korporatismen på nationalt plan, og at noget tilsvarende er under fremvækst på EU niveau.

Hvor de foregående artikler er klassiske empiriske fremstillinger, arbejder Ove Kaj Pedersen mere principielt og litterært med sin problemstilling om interesseorganisationers indflydelse på efterkrigstidens danske parlamentariske styreform. Artiklen er skrevet inden for det forhandlingsøkonomiske paradigme og forholder sig stort set til det samme tema som Munk Christiansen. Artiklen er repræsentativ for sin teoribaggrund og dermed for dens svagheder. Begreber defineres ret frit, og empiri inddrages uden videre diskussion, ligesom alle former for empiri inddrages uden nærmere diskussion af deres status. Hovedkonklusionen strider dog ikke mod de andre artikler: Interesseorganisationerne er blevet integreret i den parlamentariske styreform, hvilket har tæmmet deres magt. Det er imidlertid

vanskeligt at følge med i, hvordan den konklusion er nået.

Samlet set er der – trods den nævnte kritik – tale om en ganske væsentlig bog. Den stiller nogle steder store krav til sine læsere, men alle med interesse i studier af interesseorganisationerne i dansk politik vil kunne finde artikler af interesse, fordi der på én gang gives nogle overblik og præsenteres forskellige teoretiske og metodiske tilgange.

Johannes Michelsen
Institut for Politisk Analyse
Syddansk Universitet – Esbjerg.

Hans Henrik H. Østergård, *At tjene og forme den nye tid. Finansministeriet 1848-1998*, København: Finansministeriet, 1998, 414 s., kr. 275,00.

At tjene og forme den nye tid er udgivet ved Finansministeriets 150 års fødselsdag i 1998. Bogen er skrevet af en insider gennem mange år – Finansstyrelsens direktør H.H.H. Østergård, den første scient. pol. i Finansministeriet. Med den baggrund har forfatteren konstrueret Finansministeriets historie med finansloven og budget- og bevillingssystemet som rød tråd (p.10) ved at forene to perspektiver, et institutionelt og et aktørorienteret. På den ene side forstås Finansministeriets historie som den institutionelle tilpasning til udviklingen i det offentliges rolle i samfundsøkonomien, på den anden side som magtfulde aktørers livsværk.

Bogens udsigtspunkt er Finansministeriets vedvarende selvforståelse som „det sted i systemet, som er forpligtet på det samlede overblik og ansvarlighed“ for „statshusholdningen“ (p. 108) versus „parlamentarismens nådesekretariatstil-